

Erik Lohmann

Sekretariatschef,
cand.merc.

Hvor mange svagsynede og blinde er der i Danmark?

Øjenforeningens mission er at hjælpe seende til at bevare

synet, så blindhed undgås.

Dette indebærer, at Øjenforeningen i særlig grad fokuserer på den del af befolkningen, som har et nedsat syn som følge af øjensygdom eller befinder sig i risikogruppen for at komme til at miste synet.

Hvad forstås ved svagsyn og blindhed?

Til praktiske formål taler man om den del af befolkningen, som har et reduceret syn svarende til $6/18 = 0,3$ el-

Foto: Jeroen van den Broek/ Shutterstock

ler mindre. Oversat til dansk betyder det, at hvad den normaltsynede kan læse på 18 meters afstand, kan den svagsynede først læse på 6 meters afstand med bedste øje. Der er andre forhold så som fx begrænset synsfelt, der også er et kriterium for svagsyn. Men det er nogle gradbøjninger, som har mindre betydning, når vi taler om befolkningsandele. Ved et yderligere reduceret syn taler man om blindhed, når græn-

sen for $6/60 = 0,1$ er nået. Det er således det kriterium, som Dansk Blindesamfund stiller for at blive optaget som medlem. Har man et syn på 0,1 eller ringere, benævnes man som værende socialt blind. Såfremt man slet ikke kan se lysimpulser med bedste øje, tales der om klinisk blindhed.

Øjenforeningens potentiel

Øjenforeningens medlemspotentiel udgøres i overvejende

tjener til at hverve nye medlemmer, dels ved at øge kendskabet til foreningen og dels ved at fokusere på de fordele, som svagsynede opnår ved at være medlem af foreningen.

Tidligere undersøgelser

Øjenforeningen har tidligere forsøgt at indkredse, hvor mange svagsynede over 60 år, der kan påregnes at være i DK. I 2005 blev eksempelvis gennemført en såkaldt 'Østerbro-undersøgelse' baseret på ca. 10.000 respondenter. Undersøgelsen førte til, at 131 respondenter kunne kategoriseres som svagsynede eller rettere, det var respondenternes udsagn herom.

Undersøgelsen viste altså, jf. tabel 1, at antallet af svagsynede og blinde udgjorde 1,3% ± 0,2% (statistisk usikkerhed ved 95%-grænserne).

Såfremt 'Østerbrounder-

grad af personer med et syn ringere end 0,3 for bedste øje. De mest almindelige synstruende øjensygdomme rammer erfaringsmæssigt i overvejende grad folk over 60 år, det er derfor, disse ældre svagsynede aldergrupper er Øjenforeningens primære målgruppe. Det er naturligvis også af stor vigtighed for Øjenforeningen at vide, hvilke øjensygdomme, som har forårsaget et svagsyn på 0,3 og derunder.

Potentialets størrelse afgør kommunikationsstrategien

Øjenforeningen har ca. 8.000 medlemmer, hvoraf ca. 85% er svagsynede. Den resterende andel støtter Øjenforeningen på grund af den gode sag. Det er følgelig af kommunikationsstrategisk vigtighed, at Øjenforeningen får afdækket, hvorvidt de 8.000 nærmer sig den maksimale udnyttelse af potentialet, eller om dette er

mangefold større. Såfremt potentialet er udnyttet ret højt, taler det for, at Øjenforeningen skal prioritere bevarelsen af de nuværende medlemmer. Såfremt der er et meget stort uudnyttet potentiale, bør Øjenforeningen prioritere en kommunikationsindsats, som

TABEL 1

Østerbro-undersøgelsen 2005

Basis: 10.000 respondenter

Svagsynede og blinde	1,3 %	± 0,2 %
5,4 mio.	70.000	± 10.800
Alderskorrigeret	65.000	± 10.000

Wilke 2012

Basis 858 respondenter 60 år+

Føler sig synshandicappet	5,6 %	± 1,6 %
1,3 mio.	73.000	± 21.000

søgelsen' antages at være repræsentativ for hele landet, giver det som resultat, at i 2005 med 5,4 mio. indbyggere udgjorde antallet af svagsynede og blinde 70.000 ± 10.800.

Imidlertid har Øjenforeningen som nævnt fokus på aldersgruppen 60 år+, hvorefter resultatet efter alderskorrigering bliver, at antallet af svagsynede og blinde i 2005 udgjorde 65.000 ± 10.000.

Øjenforeningen gennemførte i 2012 via analysebureauet Wilke en undersøgelse baseret på 858 respondenter på 60 år+, idet respondenterne blev spurgt, hvorvidt de følte sig synshandicappet. Tabel 1 viser, at 5,6% ± 1,6% i statistisk usikkerhed svarende til 73.000 ± 21.000 på landsbasis følte sig synshandicappet. Dette svarer altså nogenlunde til niveauet fundet ved 'Østerbrounderundersøgelsen' i 2005.

Imidlertid baserer begge undersøgelser sig på svarpersonernes egen vurdering af deres synsevne. Det er på ingen måde et entydigt svar, når respondenterne nævner, at man føler sig synshandicappet. Det svarer nærmest til at måle længden af en elastik. I bedste fald peger undersøgelserne på, at der med god sandsynlighed er mindst 50.000 svagsynede og blinde her i landet.

SUSY-undersøgelsen har en bedre spørgeteknik

En væsentlig bedre spørgeteknik er anvendt ved SUSY-undersøgelsen 2005 (Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen v/ Statens Institut for Folkesundhed), hvor 4.180 respondenter over 60 år blev spurgt, om de kunne læse en almindelig avistekst

(eventuelt med briller, hvis det normalt bruges) jf. tabel 2.

Undersøgelsen viste, at 3,8% eller 41.200 ± 6.400 i statistisk usikkerhed havde meget svært ved at læse en almindelig avistekst eller slet ikke var i stand hertil. Rulles disse tal frem til 2014, hvor befolkningen over 60 år var øget til 1.294.000, bliver resultatet efter denne metode, at 49.200 ± 7.600 kan vurderes til at være svagsynede. Med stor sikkerhed er der altså ca. 42.000 svagsynede og blinde i Danmark. Det er et forsigtigt skøn, for tallet kan statistisk lige såvel være 57.000. Ved statistisk analyse er det imidlertid en hævdevunden procedure at basere sig på middelværdien, således at konklusionen bliver, at der er ca. 50.000 svagsynede og blinde over 60 år i DK.

Trods den statistiske usik-

TABEL 2

SUSY 2005

Læse en almindelig avistekst?
(evt. med briller, hvis det normalt bruges)

Basis 4.180 respondenter 60 år+

	Ja, uden besvær	Ja, med lidt besvær	Ja, med meget besvær	Nej, slet ikke	Uoplyst	Ved ikke	I alt
	88,9 %	6,3 %	1,7 %	2,1 %	1,0 %	0,0 %	100,0 %
2005 1.084.000			18.400	22.800			41.200 ± 6.400
2014 1.294.000			22.000	27.200			49.200 ± 7.600

TABEL 3

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	I alt	% af 60år+	Opregnet til DK
Antal voksne (18 år og derover)															
Antal henvendelser i alt, 2013 (ekskl. telefoniske)	907	1.069	167	275	903	972	498	502	671	824	1.377	1.649			
Heraf:															
Nyhenvendelser, 2013	296		60								361	364			
Genhenvendelser, 2013	611		117								1.016	1.285			
Antal registrerede i alt siden 1995	2.643			1.336					1.654		4.652	3.721	14.006	22%	64.000

kerhed er dette resultat imidlertid tilstrækkeligt for Øjenforeningen til at kunne benytte som beslutningsgrundlag til formulering af en kommunikationsstrategi. Med et medlemstal på 8.000 er der derfor rigeligt belæg for, at Øjenforeningens prioriterede mål må være at udvide medlemstallet, eftersom der tydeligvis er et stort potentiel.

Imidlertid er det jo således, at de 3 undersøgelser, som bliver refereret ovenfor, alle har det til fælles, at det er respondenten selv, der vurderer synsstyrken. Til praktiske formål er SUSY-resultatet det mest pålidelige og troværdige; men det ville unægteligt være ønskeligt, såfremt der forelå et materiale, hvor synsstyrken (visus) forelå dokumenteret ved en konkret måling udført af øjenlæge og/eller optiker. For Øjenforeningen har det været nærliggende at antage, at en kortlægning baseret på faktisk måling af visus må kunne indhentes via landets synsrådgivninger hos de serviceorganer, som tidligere blev benævnt synscentraler.

Spørgeskemaundersøgelse af synsrådgivninger 2014

Med henblik på at opnå disse langt mere eksakte og pålidelige resultater om de svagsynede har Øjenforeningen derfor henvendt sig til landets 20 synsrådgivninger med et spørgeskema udsendt i oktober 2014. Vi stillede 4 enkle spørgsmål:

1. Hvor mange borgere over 18 år serviceres årligt, og hvor mange er blevet serviceret i alt (siden 1995)?
2. Hvilken aldersfordeling havde de servicede borgere over 18 år i 2013?
3. Hvorledes fordelte de servicede borgere over 18 år sig på forskellige synsstyrker?
4. Hvilke øjensygdomme blev påvist som årsag til svagsyn hos de servicede borgere over 18 år?

Tabel 3 viser, at kun 12 ud af 20 synsrådgivninger så sig i stand til at besvare Øjenfor-

eningens henvendelse. Af de 12 besvarelser var der kun 4, som var i stand til at oplyse, hvor mange nyhenvendelser man fik i 2013, og kun 5 var i stand til at oplyse, hvor mange, man har serviceret i alt gennem årene.

Begrundelsen for ikke at kunne svare, subsidiært kun kunne besvare vort spørgeskema summarisk, var, at man benytter registreringssystemet Kingo, som ikke er gearret til at give de ønskede oplysninger samt, at et nyt system (Websyn) var under indkøring, hvorfor det ville kræve dage, hvis ikke uger, at fremskaffe de efterlyste oplysninger.

Øjenforeningen er en del forundret over disse begrundelser, eftersom vi havde den forestilling, at synscentralerne nærmest selvfølgelig havde udformet kravsspecifikationer til det datasystem, man benytter, og derfor, uden de store armbevægelser, ville være i stand til at besvare vore 4 ret enkle, men temmelig relevante spørgsmål.

Men, vi er, uanset dette, glade for de positive besvarelser, der er indkommet.

TABEL 4
**Antal henvendelser i alt, voksne 2013
ekskl. telefoniske**

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	I alt		
18 – 29 år	34		8		28	30	58				73	21	252	5%	
30 – 59 år	133		12		185	150	108				282	72	942	18%	
60 – 79 år	267		46	60+	271	225	332				418	178	1.737	34%	
80 – 89 år	333		62		255	338	0				382	13	1.383	27%	
90 år og derover	140		39		164	229	0				221	0	793	16%	
I alt	907		167		903	972	498				824	1.377	288	5.112	100%

Som det fremgår af tabel 3, er der 5 synsrådgivninger, som har oplyst det samlede antal registrerede svagsynede og blinde til 14.000. Disse lokalområder har tilsammen 22% af befolkningen, hvorefter det totale antal kan beregnes til 64.000 svagsynede og blinde over 18 år. Dette tal kan imidlertid ikke sammenlignes med SUSY-undersøgelsens 49.000, eftersom dette var baseret på respondenter på 60 år+.

Antal svagsynede og blinde 60 år+ i 2013

Det fremgår af tabel 4, at andelen af servicerede i 2013 under 60 år udgjorde 23%, som de 64.000 derfor skal reduceres med, hvorefter det endelige sammenlignelige resultat bliver 49.000 svagsynede og blinde over 60 år i 2013 svarende til 3,6% af befolkningen over 60, eller det samme tal, som SUSY-undersøgelsen estimerer.

Fordelingen på svagsynede og socialt blinde er 50:50

Det ville være værdifuldt, såfremt de indberettede tal kunne klargøre, hvorledes de svagsynede og blinde fordeles sig på synsstyrker, men kun 3 synsrådgivninger har været i stand til at oplyse om denne fordeling. Det fremgår

således af tabel 5, at 21% ser bedre end 6/18 eller 0,3. De resterende ca. 80% fordeler sig ligeligt på synsstyrke 0,3 til 0,1, altså de svagsynede og grupper med et restsyn under 0,1 - altså de socialt blinde. Dette er usikre angivelser, men er ikke desto mindre i overensstemmelse med det resultat, som Øjenforeningen

TABEL 5
Visus, voksne 2013

< 1/60	10 %
> 1/60 – 3/60	0 %
> 3/60 – 6/60	29 %
> 6/60 – 6/18	40 %
> 6/18	21 %
I alt	100 %

AMD	55 %
Diabetes mellitus	4 %
Anden nethindesygdom	5 %
Glaukom	7 %
Øvrige	29 %

I alt 100 %

beregnete tilbage i 2005 baseret på 'Østerbrondersøgelsen' og SeeWin data.

Hvilke øjensygdomme har forvoldt svagsynethed?

Med hensyn til hvilke sygdomme, som har forårsaget synstabet hos de svagsynede og blinde, foreligger der kun data fra 3 synsrådgivninger, som kan indikere årsagsforklaringerne baseret på 2013-tal.

Det fremgår af tabel 5, at 55% kan henføres til AMD, som langt den største årsag, mens diabetisk øjensygdom tegner sig for 4%. Anden

nethindesygdom for 5% og glaukom for 7%. De resterende 29% fordeler sig på en lang række af årsager. Procenterne er kun indikative, men viser god overensstemmelse med de sygdomsårsager, som blev fundet ved Øjenforeningens tidligere undersøgelse fra 2005.

Konklusion

Konkluderende er der godt belæg for at kunne fastslå antallet af svagsynede og blinde over 60 år til at udgøre ca. 50.000, som fordeler sig ligeligt på svagsynede og socialt blinde med ca. 25.000 til hver.

Øjenforeningen, med sine 8.000 medlemmer, bør derfor have mulighed for at øge sit medlemstal i samme takt som i de foregående 10 år, nemlig med ca. 50%, og med samme omkostningsmæssige annonceringsomfang som hidtil. Det er derimod ikke fristende at øge annonceringsudgifterne, eftersom kontingentindtægterne, fratrukket bladudgifter og porto, udgifter til brochurer samt annoncering, ikke efterlader en økonomisk margin, som gør det muligt at øge informationsudgifterne på dette felt. ■

MEDIVIT
- Omsorg for dit syn

Synvital og Synvital Plus

- Dokumenterede kosttilskud til øjnene*

- 100% identisk med forskrifterne fra AREDS1 og AREDS2
- Service og rådgivning
- Fås nu også på apoteket

Yderligere information eller spørgsmål på tlf: **57 82 03 05** eller på mail: **info@medivit.dk**

*Synvital og Synvital Plus indeholder zink, der bidrager til at vedligeholde et normalt syn

www.medivit.dk